G. Ruygers: Aan het begin van onze gemeenschappelijke beraadslagingen over de vraagstukken van de buitenlandse politiek, wil ik ter inleiding slechts enkele punten in het licht stellen. Deze punten — u kunt ze naar believen algemene beschouwingen of memorie van toelichting noemen kunnen wellicht mede nog iets duidelijker maken, waarom de resolutie, die het P.B. over deze vraagstukken aan u heeft voorgelegd, luidt, zoals ze luidt. Dat op een congres van onze partij aandacht wordt besteed aan vraagstukken van de buitenlandse politiek, het is waarlijk niet voor de eerste keer en onder de huidige omstandigheden vanzelfsprekend. Het is juist een verschil tussen onze partij en de meeste andere politieke partijen in ons land, dat in de benadering van talrijke vraagstukken - Indonesië en Nieuw-Guinea, maar ook bij sociale en economische aangelegenheden — het internationale aspect van deze vraagstukken voor ons beduidend zwaarder weegt dan voor de meeste andere.

Maar wanneer het van de ene kant duidelijk is, dat zeker in de huidige omstandigheden het congres niet zwijgen màg over de grote vraagstukken der internationale politiek, dan is het toch van de andere kant, geloof ik, eveneens duidelijk, dat een bespreking hiervan ons de nodige reserves oplegt. Talrijke internationale vraagstukken hebben een zodanig gecompliceerd karakter, dat het niet op de weg van het congres kan liggen, daarover een uitspraak te doen. Wanneer we bijvoorbeeld zien, dat er bepaalde verschillen bestaan in de houding van de Verenigde Staten en van Engeland ten aanzien van de vraagstukken in Oost-Azië, dan mogen we dat betreuren, we kunnen persoonlijk zelfs van mening zijn, dat de een gelijk, de ander ongelijk heeft, maar het kan beslist niet op de weg van ons congres liggen om daarover een uitspraak te doen. In het algemeen kan het geen kwaad, wanneer we met een oordeel, ook persoonlijk, over dit soort zeer moeilijke vraagstukken een klein beetje voorzichtigheid betrachten. Want in een eenvoudige verhouding van zwart tegenover wit liggen deze vraagstukken bijna nooit. Maar waar we als congres wél een antwoord op moeten trachten te geven, dat is de vraag; wat is de bijdrage, die de socialistische beweging in het algemeen, die in Nederland in het bijzonder, toevalt bij de oplossing van de vele en velerlei vraagstukken, waar we in het huidige tijdsgewricht voor staan.

En dan staan we in de eerste plaats voor het allesbeheersende feit, dat we als socialistische beweging in de meest letterlijke zin des woords partij staan in het wereldomspannende conflict van de vrije wereld tegenover de totalitaire agressie van het Russische imperialisme.

Er is me wel eens gezegd: de aanvaarding van dit feit heeft met socialisme niets te maken, de Amerikanen immers zeggen precies hetzelfde en Amerika is van oudsher het klassieke land van het kapitalisme. Ik geloof, dat er ook in onze rijen over Amerika nog een zee van misverstanden bestaat, die historisch wel begrijpelijk zijn, maar die buiten de realiteit van vandaag staan. Hoe eerder daar een einde aan komt, hoe beter. Maar bovendien, in de verdediging tegen de agressie staat de socialistische beweging niet alleen,

zij staat daarin te zamen met alle andere groepen, die de democratie liefhebben boven de dictatuur. In de Internationale politiek is vandaag aan de dag de primaire scheidslijn niet die tussen socialisten en niet-socialisten, maar die tussen democraten en anti-democraten. In deze situatie staan alle democratische krachten voor een gemeenschappelijke taak. Wanneer de mannen worden opgeroepen om een dijk te versterken, die dreigt door te breken, dan is er niet de vraag, of je buurman socialist, K.V.P.-er of liberaal is, dan is er slechts de gemeenschappelijke taak om het gevaar te keren, dat allen bedreigt. En internationaal is de situatie zo, dat de vloedgolf van het Russische Imperialisme door de dijken der vrije wereld dreigt heen te breken. Dat is de ontzaglijke ernst van de huidige internationale toestand. En heeft het dan niets met socialisme te maken, wanneer de socialisten in deze situatie in nauwe samenwerking met alle democratische krachten hun taak vervullen? Het socialisme is begonnen, om een oude definitie van Bernstein te gebruiken, als een vrijheidsstrijd van het proletariaat. Thans valt deze vrijheidsstrijd van alle verdrukten en ontrechten der aarde samen met de vrijheidsstrijd der gehele Westerse wereld. Want het gaat nu eenvoudig om de grond, waarop we staan, om de lucht, die we inademen. Blijft de Westerse wereld behouden voor de democratie, dan blijft behouden, hetgeen het socialisme in een heroïsche strijd van honderd jaren veroverd heeft voor de morele en materiële lotsverbetering der arbeidende massa's, dan blijft de mogelijkheid behouden om in de toekomst de strijd voor het socialisme voort te zetten. Maar zou het Westen deze strijd verliezen, dan is het ook met het socialisme voorlopig gedaan, dan gaat ook in onze landen het licht van de vrijheid en de sociale gerechtigheid onder in de nacht, die nu heerst over dat onmetelijke gebied, dat zich van de Elbe af uitstrekt tot aan Wladiwostock toe. En daarom zeg ik: wanneer het socialisme vandaag zijn taak aanvaardt in het verzet tegen de totalitaire agressie, met alle daaraan verbonden consequenties, met de wetenschap ook, dat de leuze van vrede tot iedere prijs zeker niet in staat is om de vrijheid te redden, dan doen we niets anders dan te strijden, waar het socialisme altijd voor gestreden heeft: voor de mens, zijn waardigheid en zijn vrijheid, dan blijven we de naam trouw van Wiardi Beckman en duizenden anderen, die in de strijd tegen de agressie van het totalitarisme het hoogste gaven, dat een mens geven kan.

Als socialistische beweging moeten we dus beginnen met volledig de verantwoordelijkheid te aanvaarden voor onze taak in het wereldomspannende conflict tussen vrijheid en dictatuur. Maar als we dat doen, dan hebben we als socialistische beweging zèdelijk ook het recht om mee te spreken, om te zeggen, hoe wij de vraagstukken en de oplossing daarvan zien.

En dan ligt het zo, geloof ik, dat wij als socialisten duidelijk hebben te stellen, dat de strijd tegen de communistische bedreiging een strijd is op verschillende fronten tegelijk, op het sociale en economische front minstens evenzeer als op het militaire front.

Het is helemaal niet toevallig, dat in landen als Frankrijk en Italië de positie van het communisme beduidend sterker is dan in de Noordelijker landen van Europa. Het is evenmin toevallig, dat het juist de meest achterlijke landen in Oost-Azië zijn, waarheen het imperialisme het eerst zijn grijparmen uitstrekt. Het communisme heeft altijd geparasiteerd op de sociale achterlijkheid.

Op de korte baan gezien is het wellicht zo, dat het hoofdaccent valt en moet vallen op het militaire front. De wanverhouding, die er in ogenblikkelijke militaire kracht tussen Rusland en het Westen bestaat, is een dagelijkse bedreiging van de vrede en de vrijheid. Omdat het nü weer juist eender is als in de laatste jaren vóór 1940, omdat de zwakte van de Westerse landen als een magneet werkt op de agressieve bedoelingen der dictatoren.

Maar uiteindelijk en op de lange baan gezien is de strijd op het sociale en economische front beslissender dan die op het militaire front. We kunnen aan de Elbe zoveel divisies legeren als we willen, dat alles haalt ten slotte niets uit, wanneer we in West-Europa zelf de maatschappelijke vraagstukken niet oplossen en daardoor voorkomen, dat West-Europa van binnen uit stormrijp wordt gemaakt voor de communistische overweldiging. Geen enkele verdediging is op den duur houdbaar, als de verdedigers niet het besef hebben iets te verdedigen dat de moeite waard is. Daarom is onder de huidige omstandigheden een politiek noodzakelijk van consequente sociale gerechtigheid, een politiek, die de arbeidende massa's een politiek en maatschappelijk perspectief biedt, een politiek, die metterdaad bewijst, dat de democratie de grote vraagstukken van deze tijd, het maatschappelijke vraagstuk voorop, beter kan oplossen dan de dictatuur. Wanneer we als socialisten dat op de voorgrond blijven stellen, dan is dat de meest eigen en constructieve bijdrage, die het socialisme leveren kan in de weerstand tegen de communistische bedreiging.

Wanneer men dit alles aanvaardt, dan betekent dit onontkoombaar, dat men ook op internationaal terrein tot een sociale en economische planpolitiek zal moeten komen, die gericht is op werkgelegenheid, bestaanszekerheid en een verhoging van de levensstandaard, tn de eerste plaats van hen, die op het ogenblik nog leven onder de uitbuiting van een kapitalistisch of koloniaal systeem. Op nationaal plan heeft het socialisme steeds gestreden voor het beginsel der verdelende rechtvaardigheid, dat wil zeggen dat de lasten naar draagkracht over allen verspreid moeten worden en dat die groepen, die het beter hebben, de plicht hebben om te offeren voor die groepen, die het slechter hebben. Maar van een dergelijke politiek van verdelende rechtvaardigheid is op internationaal terrein tot nu toe onvoldoende terechtgekomen. Het is de taak van de socialistische beweging om ook op internationaal terrein een dergelijke politiek met kracht te bepleiten. Geheel zonder voorbeelden is een dergelijke politiek niet, waarbij de volken die het beter hebben iets offeren voor de volkeren, die het slechter hebben. De

Marshall-hulp is er het eerste grote voorbeeld van geweest. Laten we dankbaar herinneren, dat het Europese levenspeil voor ineenstorting behoed en hersteld is kunnen worden, mede dank zij het feit, dat de Amerikaanse arbeiders bereid waren de daarvoor benodigde belastingen op te brengen.

Na de Marshall-hulp is gekomen het beroemde punt 4 uit het program van Truman, uitstekend van opzet, maar waarvan tot nu toe al te weinig terecht is gekomen. En ten slotte herinneren we aan het grootscheepse hulpprogramma van de Engelse Labourregering voor de achterlijke gebieden van het Gemenebest in Azië en Afrika. De socialistische partij tn Engeland heeft de moed gehad om dit program, dat ook van de Engelse arbeiders offers zal vragen, te maken tot één van de hoofdpunten van haar toekomstig verkiezingsprogram. Ook dit is er een bewijs van, hoe de Labour Party vooraan gaat in het formuleren van de taken, die het democratisch socialisme in het huidige tijdsgewricht op internationaal terrein heeft.

Partijgenoten, en dan zou het u zeker verwonderen, wanneer ik in mijn inleiding ook niet iets zei over het vraagstuk van de Europese eenheid.

Laat ik het vandaag zo mogen stellen: de wezenlijke betekenis van de eenmaking van Europa is niet gelegen in afweer tegen het communisme. Het vraagstuk ligt dieper. Het gaat er om, dat we aangekomen zijn in die phase van de geschiedenis, waarin de ontoereikendheid duidelijk is komen vast te staan van de afzonderlijke nationale staat om de onafhankelijkheid van het grondgebied, de vrijheid zijner burgers, de vrede en de welvaart te waarborgen. Daarmee is het vraagstuk van de organisatie van grotere boven-nationale politieke en economische eenheden dwingend aan de orde gesteld. Wanneer we de geschiedenis van het socialisme overzien, hoeveel van zijn edelste initiatieven zijn dan in het verleden niet afgestuit op de beperktheid van de nationale staat? En nu verkeren we dan eindelijk in die periode, waarin de nationale souvereiniteit, ook van de grootste landen, in feite steeds meer wordt uitgehold, dat in onze tijd een van die barrières wordt neergehaald, die altijd een hinderpaal zijn geweest bij de opbouw van een socialistische samenleving tussen de volken. Maar laten we dan ook onze dankbaarheid daarvoor niet alleen met de mond belijden, maar metterdaad bewijzen.

Over allerlei concrete vraagstukken: Raad van Europa, O.E.E.S., Atlantische Unie e.d., kan men verschillend denken. Het is goed, om ook van al deze dingen de betrekkelijkheid te blijven zien. De wereld bevindt zich in een phase van overgang, weg uit het stadium der verouderde nationale staten — op weg naar een bovennationale ordening der samenleving. Gedurende die overgangsphase worden er allerlei initiatieven genomen, ook, die niet houdbaar zullen blijken en hoe het nieuwe er uit zal zien, kan nu nog niemand zeggen. Maar dit ene moeten we vasthouden, dat we staan midden in een onvermijdelijke gang van de geschiedenis, dat we daar „ja" tegen moeten zeggen en dat we het met enthousiasme kunnen

doen, omdat ook deze gang van de geschiedenis door het socialisme is voorzegd en voorvoeld geworden. Door onze tegenstanders kan men dagelijks horen beweren, dat het socialisme de eenwording van Europa tegenhoudt. Ik ontken dat ten stelligste. Natuurlijk, ook in onze rijen komen wel mensen voor, die te zeer met hun gezicht naar het verleden staan gekeerd of die zozeer partij staan in allerlei concrete verantwoordelijkheden op nationaal terrein, dat zij wel eens te weinig oog hebben voor hetgeen internationaal groeiende is. Maar dat wil nog niet zeggen, dat „het" socialisme de eenwording van Europa tegenhoudt. Er is heel wat anders. In het afgelopen jaar hebben we de hele mislukking gezien van de liberale liberalisatie en de halve mislukking van de Europese betalingsunie. Veel kostbare tijd is met die mislukkingen verloren gegaan en het was enkel onvermijdelijk, omdat een meerderheid in Europa niet bereid was om de elementaire punten van een Europese plan-economie te aanvaarden. Op het ogenblik staan we voor het alternatief: een schaarste-economie op Europees plan, zonder planning en ordening ondenkbaar of wel een terugdraaien van de liberalisatie, met het onvermijdelijke gevolg van een verder terugvallen op de nationale volkshuishouding en een verder terugwijken van de economische integratie van Europa. En wéér zien we nu, dat de fanatieke tegenstanders van iedere plangedachte de laatste weg verkiezen boven de eerste en daarmee de Europese eenheid ten offer brengen op het altaar van verouderde liberale leuzen. Vandaar dat het van zo cardinaal belang is, dat het socialisme in de verschillende landen van Europa zijn positie versterkt en dat het de regeringsverantwoordelijkheid aanvaardt, omdat alleen op die wijze de grondslagen kunnen worden gelegd voor een politiek, die de werkelijke eenheid van Europa naderbij brengt.

En dan is er nog een derde punt, dat ik in uw bijzondere belangstelling aanbeveel: dat is het vraagstuk van de democratie op het internationale terrein. In de meeste landen van West-Europa hebben we het voorrecht te leven in de sfeer van de politieke democratie. Als socialisten zeggen we, dat het socialisme slechts gedijen kan in deze sfeer van de politieke democratie. Maar met de toenemende betekenis van de Internationale samenwerking vallen er steeds meer beslissingen, die zich aan practisch iedere democratische contrôle onttrekken. Dat schept het gevaar van een internationale bureaucratie, van een ondermijning van de democratie, juist op het ogenblik, waarop de democratie voor haar voortbestaan op leven en dood vecht met de dictatuur. Dit gevaar kan alleen worden bezworen, wanneer we er in slagen om de democratie van het nationale terrein uit te breiden tot het internationale terrein. Op de details van het vraagstuk kan ik hier niet ingaan. Maar het vraagstuk ligt er en het is goed, dat we ons daar rekenschap van geven. In verschillende landen is de politieke democratie volledige werkelijkheid geworden door de onvermoeide strijd van de sociaal- democratie voor algemeen kiesrecht. Wanneer het socialisme nu op dezelfde wijze in de voorhoede staat in de strijd om de uitbreiding van de democratie naar het

Internationale terrein, dan trekken we de lijn door in de strijd, die onze voorgangers streden, dan bieden we aan de massa's een nieuw perspectief, dat op de hoogte staat van deze tijd.

De consequentie van dit alles is, dat we de traditionele scheiding tussen binnenlandse politiek en buitenlandse politiek als verouderd van de hand moeten wijzen. Men kan eenvoudig niet staande houden, dat wat bijvoorbeeld in Italië of in Amerika gebeurt, binnenlandse aangelegenheden zijn van die landen, waar wij niets mee te maken hebben. Want het zou wel eens zo kunnen zijn, dat de vrijheid van Europa beslissend bepaald wordt door de vraag, of men in Italië de posities van het communisme kan terugdringen en of in de Verenigde Staten Truman en Acheson er in slagen het isolationisme te weerstaan. Vandaag de dag zijn binnenlandse en buitenlandse vraagstukken volledig met elkaar verweven — het zijn voor een groot deel dezelfde vraagstukken, die nationaal en internationaal aan de orde zijn, zodat men bij de oplossing van talrijke nationale vraagstukken steeds het internationale aspect heeft te betrekken. We ondervinden dat zelf aan den lijve met de Benelux. We ondervinden het ook bij het op het ogenblik zo brandende grondstoffenvraagstuk, waarbij het van de vraag, of we daar op korte termijn tot Internationale regelingen kunnen komen, kan afhangen, of in Nederland de fabrieken draaiende kunnen blijven. Met deze ontwikkeling, waarbij nationale en Internationale vraagstukken in steeds nauwere samenhang komen te staan, zijn we een nieuw tijdperk Ingetreden. Het socialisme heeft deze ontwikkeling steeds gewild, maar dan is het ook zijn plicht om midden in deze ontwikkeling te staan, duidelijke richtlijnen uit te stippelen en met kracht voor de verwezenlijking daarvan op de bres te staan.

Ik hoop, dat uit het voorafgaande u duidelijk zal zijn geworden, dat het socialisme de enige bijdrage kan en moet leveren tot de oplossing van vele en velerlei Internationale vraagstukken, juist ook in deze tijd, waarin we samen met alle anderen, die de vrijheid liefhebben, in de eerste plaats staan

in de afweerstrijd tegen de bedreiging van de totalitaire agressie. Uit de jaarverslagen van Partijbestuur en fractie blijkt duidelijk genoeg, hoe de P.v.d.A. met grote activiteit aan de oplossing van deze vraagstukken meewerkt, hoe met name ook de P.v.d.A. vla de Comisco meer eenheid en daadkracht tracht te brengen in de socialistische politiek op internationaal plan. Wanneer ik de noodtoestand overzie, waarin Europa en de vrije wereld verkeren, de menigvuldigheid en de omvang van de op te lossen vraagstukken, dan vraag ik me wel eens met enige bezorgdheid af, of het internationale socialisme is opgewassen tegen de taken, die voor ons liggen. We doen echter wat we kunnen, wanneer we zorgen, dat om te beginnen de P.v.d.A. ten deze niet onder de maat blijft. (Applaus.)